

Tres dones

A detailed still life painting of a basket filled with various fruits. In the center, a large bunch of green grapes is prominent, surrounded by several ripe peaches with red and orange blush. To the right, there are clusters of raspberries and a pomegranate, one of which is open, revealing its seeds. The background is dark, making the vibrant colors of the fruit stand out. The overall composition is rich and textured, typical of a classical still life.

MÉSLLIBRES

Lisa Taddeo

Traducció de Ricard Vela

Nota de l'autora

Aquesta és una obra de no-ficció. Durant vuit anys m'he passat milers d'hores amb les dones d'aquest llibre: en persona, per telèfon, amb missatges de text i per correu electrònic. En dos dels tres casos, em vaig desplaçar a les ciutats on vivien i m'hi vaig instal·lar com a resident per poder entendre millor les seves vides quotidianes. Hi vaig anar per experimentar molts dels moments que he inclòs en aquest llibre. Pel que fa a les coses que es van produir en el passat o en moments en què jo no estava present, he confiat en els records d'aquestes dones, en els seus diaris i en el que m'han comunicat. He mantingut entrevistes amb els seus amics i familiars i he seguit les seves xarxes socials. Però m'he centrat sobretot en el punt de vista d'aquestes tres dones.

He fet servir documents judicials i notícies de la premsa local, i he parlat amb periodistes, jutges, fiscals, investigadors, col·legues i coneguts per confirmar els esdeveniments i la cronologia. Gairebé totes les citacions provenen de documents legals, correus electrònics, cartes, enregistraments

i entrevistes amb aquestes dones i amb altres persones que apareixen al llibre. Hi ha una excepció important, que és el cas en què no he pogut disposar de missatges de text ni de cartes, ni tampoc d'alguns correus electrònics. En aquest cas, el contingut que ofereixo està basat en múltiples declaracions per part del subjecte, que han estat qüestionades per la part contrària.

He basat la meua tria d'aquestes tres dones en la narrativa de les seves històries, en la seva intensitat i en la manera en què les coses que els han passat, si és que es van produir en el passat, encara els pesen al pit. M'he hagut de limitar a parlar amb dones que estaven disposades a explicar-me les seves històries, que m'han permès enregistrar-les i que no s'han reprimint. Alguns subjectes van decidir, a la meitat de la meua investigació, que els feia massa por exposar-se. Però, sobretot, he basat la meua tria en la capacitat que he advertit en aquestes dones de ser honestes amb elles mateixes i en la seva predisposició d'explicar les seves històries posant al descobert els seus desitjos. Altres persones no disposen d'una veu tan clara i distinta en aquest text perquè aquestes històries pertanyen a aquestes dones. Tanmateix, he decidit protegir les veus que no són protagonistes modificant els noms de pràcticament totes aquestes persones, així com canviant localitzacions concretes i detalls de totes dues versions que podrien arribar a ser reveladors i que encara no s'han fet de domini públic. En el cas del tercer relat, he canviat els noms de les persones que no hi van tenir un paper en públic o que eren menors d'edat durant l'època en qüestió.

Estic segura que aquestes històries transmeten veritats essencials sobre les dones i sobre el desig. Al final, però, aquestes narracions pertanyen a aquestes tres dones en concret. Totes les històries tenen moltes cares, però les d'aquest llibre són les seves.

Pròleg

Quan la meva mare era jove, hi havia un home que solia seguir-la cada matí quan anava cap a la feina i es masturbava darrere d'ella. La mare només havia estudiat fins a cinquè curs i tenia un dot de draps de cuina de lli de qualitat mitjana, però era bonica. Encara és la primera cosa que em ve al cap quan he de parlar d'ella. Tenia els cabells del color de la xocolata que pots trobar als Alps tirolesos i sempre els portava de la mateixa manera, uns rínxols curts recollits ben amunt. No tenia la pell de color olivaci com la seva família, sinó d'un rosa suau, com el de l'or menys valuós, que era absolutament únic i particular. Els seus ulls eren irònics, insinuants i castanys.

Treballava com a caixera principal d'una parada de fruites i verdures al centre de Bolonya, a la Via San Felice, la llarga avinguda principal del barri de la moda. Hi havia moltes sabateries, orfebres, perfumeries, estancs i botigues de roba per a dones que no treballaven. La mare passava per davant de totes aquelles boutiques quan anava cap a la

feina. I es mirava les botes de pell fina i els collarets brillants que hi havia als aparadors.

Però, abans d'arribar a aquell barri comercial des del seu apartament, havia de recórrer una zona tranquil·la per un camí de carrers i carrerons sense cotxes, passar pel serraller i per la carnisseria de carn de cabra i travessar porxadades solitàries dominades per una forta pudor de pixums i pel ferum fosc de l'aigua vella embassada sobre la pedra. Era per aquells carrers per on la seguia aquell home.

On la devia haver vist per primera vegada? M'imagino que a la parada de fruita. Una dona bonica envoltada d'una cornucòpia de productes frescos: figues rodanxones, muntanyes de castanyes de l'Índia, préssecs assolellats, cabdells blancs i brillants de fenoll, coliflors verdes, tomàquets de branca encara amb la pols del terra, piràmides d'albergínies d'un morat profund, maduixetes petites però glorioses, círeres llunts, raïm moscatell o caquis, a més d'una selecció aleatòria de grans i de diferents tipus de pa, com ara *taralli*, *friselle* o baguets, alguns pots de coure per vendre o rajoles de xocolata a la pedra per cuinar.

L'home tenia més de seixanta anys, un nas llarg i una calvície incipient, amb un brot de pebre blanc que li creuava unes galtes enfonsades. Portava una gorra de repartidor de diaris com tota la resta d'homes grans que es passejaven pels carrers amb bastó mentre feien la *camminata* de cada dia.

Un dia la devia haver seguit fins a casa, perquè un matí clar de maig, quan la mare va creuar la pesada porta del seu edifici per sortir de la foscor cap a la llum sobtada –a Itàlia pràcticament tots els blocs de pisos tenen entrades fosques, amb els llums esmorteïts i programats per apagar-se per estalviar i el sol bloquejat per uns murs de pedra gruixuts i freds–, allà al davant, esperant-la a ella, hi havia aquell home vell que no havia vist mai.

Ell li va dedicar un somriure i ella l'hi va tornar. Després es va posar a caminar cap a la feina, amb la seva bossa de mà barata i vestida amb una faldilla que li arribava fins a mitja cama. Aquelles cames que tenia, fins i tot quan ja era gran, eren desbaratadament femenines. Des de dins del cervell d'aquell home, em puc imaginar veure les cames de la mare i posar-me a seguir-les. Una de les herències de viure sota la mirada masculina durant segles és que les dones heterosexuals sovint es miren la resta de dones de la mateixa manera que un home.

Ella va poder notar la seva presència al darrere durant uns quants carrers, més enllà del venedor d'olives i del distribuïdor de portos i conyac. Però ell no es va limitar només a seguir-la. Quan va girar una cantonada determinada, va percebre un moviment de cua d'ull. A aquella hora, a trenc d'alba, els carrers empedrats estaven absolutament buits, i es va girar i li va veure el penis, llarg, prim i erecte, fora dels pantalons, i també que se l'estava remenant, amunt i avall, mentre se la mirava tan fixament que feia l'efecte que el que estava passant per sota de la seva cintura ho estigués controlant un cervell completament diferent.

En aquell moment es va espantar, però anys més tard la por d'aquell primer matí es va tenyir d'una diversió sardònica. Durant els mesos següents, l'home es va presentar al portal del seu edifici uns quants matins per setmana, i finalment també va començar a acompanyar-la des de la parada fins a casa. En el punt àlgid de la seva relació, ja li anava al darrere dues vegades al dia.

La meva mare ja és morta, així que no li puc preguntar per què ho va permetre, dia rere dia. Però sí que li vaig demanar al meu germà gran per què no hi va fer res, per què no l'hi va dir a ningú.

Era la Itàlia de la dècada dels seixanta. Els policies haurien dit: «*Ma lascialo perdere, è un povero vecchio. È una mera viglia che ha il cazzo duro a sua età*».

Deixa'l estar, és un pobre vell. És un miracle que se li aixequi a la seva edat.

La mare va deixar que aquell home es masturbés amb el seu cos i amb la seva cara mentre anava a treballar, i també a la tornada. Ella no era d'aquella mena de dones que troben plaer en aquestes coses. Però no ho puc assegurar del tot. La mare no parlava mai del que volia. I menys del que l'excitava i del que no. De vegades semblava que no tenia desitjos propis de cap mena. Que la seva sexualitat era simplement un rastre en un bosc, d'aquells que només existeixen quan hi passen unes botes que trepitgen les herbes altes. I les botes eren les del meu pare.

El pare estimava les dones d'una manera que abans es considerava encantadora. Era un metge que es referia a les infermeres que li agradaven com a *preciositats* i com a *princeses* si no li feien el pes. Però, per sobre de tot, s'estimava la mare. L'atreïa d'una manera tan evident que encara ara m'incomoda recordar-ho.

Tot i que no vaig tenir mai cap oportunitat per reflexionar sobre el desig del meu pare, alguna cosa d'aquella força, de la força del desig dels mascles, em va captivar. Els homes no només volen. Els homes en tenen *necessitat*. A l'home que perseguia la meua mare cada dia cap a la feina, i després cap a casa, allò li *feia falta*. Hi ha presidents que renuncien a la glòria per unes mamades. Un home pot arribar a arriscar el que li ha costat tota una vida de construir per un sol moment. Jo no he estat mai del tot d'acord amb la teoria que els homes poderosos tenen uns egos tan enormes que no es poden imaginar que els puguin enxampar mai; més aviat em sembla que el desig del moment és

tan fort que qualsevol altra cosa –la família, la llar, la carrera– es fon en forma d'un petit líquid més fred i més clar que el semen. En el no-res.

Quan vaig començar a escriure aquest llibre, que havia de ser sobre el desig dels humans, em pensava que em sentiria atreta per les històries dels homes. Per les seves ànsies. Per com podien arriscar un imperi per una noia de quatre grapes. Així que vaig començar a parlar amb homes: amb un filòsof de Los Angeles, amb un professor de Nova Jersey, amb un polític de Washington, DC. En realitat, les seves històries m'atreien de la mateixa manera que hom s'acostuma a demanar una vegada i una altra el mateix entrant d'un restaurant xinès.

La història del filòsof, que començava com la d'un home atractiu i d'una esposa menys bonica que no volia tenir relacions sexuals amb ell, amb totes les angoixes miserables relacionades amb un amor i una passió que minven, es convertia en la història d'un home que volia ficar-se al llit amb la massatgista tatuada que visitava pel mal d'esquena. Diu que es vol escapar amb mi a Big Sur, em va escriure un matí lluminós en un missatge. Quan ens vam tornar a veure, em vaig quedar asseguda a l'altra banda de la taula d'un cafè mentre em descrivia els malucs de la massatgista. Aquella passió seva no semblava dignificada per un nou desvetllament del que havia perdut en el seu matrimoni, més aviat feia l'efecte de ser superficial.

Les històries dels homes van començar a barrejar-se. En alguns casos es produïa un festeig llarg, que de vegades s'acostava al nuviatge, però acabaven majoritàriament en els impulsos quequejants de l'orgasme. I mentre que l'accelerador de l'home s'aturava amb la salva final de l'orgasme, a mi em feia l'efecte que el de la dona sovint s'acabava de posar en marxa. En la manera que les dones tenien

d'experimentar el mateix fet hi havia complexitat i bellesa, i fins i tot violència. Al meu entendre, eren precisament les parts femenines d'aquella relació carnal les que, d'aquella manera i de moltes altres, simbolitzaven de manera més completa com es viu el deler als Estats Units.

Evidentment, el desig femení pot ser exactament igual d'obstinat que el masculí, i quan aquest desig era propulsiu, quan anava buscant un final que pogués controlar, el meu interès disminuïa. Però en les històries en què el desig era alguna cosa que no es podia controlar, quan l'objecte del desig imposava la narrativa, va ser on vaig trobar l'esplendor i el patiment més grans. S'assemblava a fer anar els pedals de la bicicleta cap enrere, a aquella agonia tan fútil i, finalment, a entrar en un món completament diferent.

Per trobar aquestes històries vaig travessar el país en cotxe fins a sis vegades. I vaig planificar les meves aturades amb molt poca exactitud. Em vaig aturar sobretot a llocs com Medora, a Dakota del Nord. Hi vaig demanar una torrada i un cafè i em vaig posar a llegir el diari local. Així va ser com vaig trobar la Maggie. Una noia jove a qui altres dones, fins i tot més joves, li deien *puta* i *figa amb potes*. I a qui se li atribuïa una presumpta relació amb un professor seu de l'institut que era casat. El més fascinant del seu relat era l'absència absoluta del coit. Tal com ho explicava ella, ell li havia practicat sexe oral i no li havia deixat ni que li abaixés la cremallera dels texans. Però li havia anat deixant notes amb pòstits grocs en algunes planes del seu llibre favorit, *Crepuscle*. Al costat de passatges sobre un lligam perdurable entre dos amants desventurats, ell hi havia traçat els paral·lelismes amb la seva relació. El que impressionava la noia, el que la feia elevar-se, era la gran quantitat de notes i

com n'eren de detallades. Amb prou feines es podia creure que el professor que ella admirava tant s'hagués llegit tot el llibre, per no dir res de trobar el temps per escriure uns comentaris tan penetrants, com si estigués impartint un curs avançat sobre com trobar feina per a amants vampirs. Segons explicava ella, també havia ruixat les pàgines amb la seva colònia, ja que sabia que a la noia li encantava aquella olor. Rebre aquelles notes, viure una relació com aquella i que després s'acabés d'una manera tan abrupta, em podia imaginar fàcilment el forat obert que li devia deixar.

Em vaig topar per casualitat amb la història de la Maggie quan les coses li anaven de mal en pitjor. Em va impressionar com se li negava la sexualitat i les experiències sexuals a una dona d'una manera tan horrorosa. Aquesta història l'explicaré com si la veiés a través dels seus ulls, encara que una versió del mateix relat va quedar exposada davant d'un jurat, que la va entendre d'una altra manera. Una part de la seva història li planteja al lector la pregunta massa familiar sobre quan, per què i per part de qui són creguts els relats de les dones; i sobre quan, per què i per part de qui no.

...

Al llarg de la història, els homes han trencat els cors de les dones d'una manera molt concreta. Se les estimen, o se les estimen a mitges, i després se'n cansen i es passen setmanes i mesos procurant sortir-se'n silenciosament, retirant-se amb la cua entre cames als seus portals, esborrant-se a poc a poc i no tornant a trucar mai més. Mentrestant, les dones esperen. Com més enamorades estan, menys opcions tenen, i s'esperen durant més temps, amb l'esperança que ell tornarà amb un telèfon destrossat i una cara feta miques i

dirà, em sap greu, m'han enterrat viu i l'única cosa que feia era pensar en tu, i em feia por que et pensessis que t'havia abandonat, quan la veritat és que havia perdut el teu número, me l'havien robat els homes que m'havien enterrat viu, i m'he passat tres anys buscant a les guies telefòniques fins que t'he trobat. No havia desaparegut, tot el que sentia no s'havia evaporat. Tindries raó de pensar que això seria cruel, inadmissible, impossible. Casa't amb mi.

Segons el seu relat, la Maggie estava destrossada pel presumpte delictes del seu professor, però disposava d'una cosa que les dones abandonades rarament tenen. Un cert poder, dictat per la seva edat i per la feina del seu examant. El poder de la Maggie, creia ella, estava decretat per la llei de la terra. A la llarga, però, no va ser així.

Algunes dones esperen perquè, si no ho fan, hi ha una amenaça de desaparició. En aquell moment, ell és l'únic a qui creu que desitjarà sempre. El problema pot ser econòmic. A les revolucions els fa falta molt de temps per arribar a llocs on la gent comparteix més receptes del *Country Living* que articles sobre com acabar amb la subjugació femenina.

La Lina, una mestressa de casa d'Indiana a qui no li havien fet un petó des de feia anys, es va haver d'esperar a deixar el seu marit perquè no tenia els diners per viure sense ell. Les lleis de suport a les dones que es volen divorciar no estaven al seu abast, allà a Indiana. Després va esperar que un altre home abandonés la seva dona. I després es va esperar encara una mica més.

La manera que té el vent de bufar a la nostra terra pot fer que ens preguntem qui som en les nostres pròpies vides. Sovint, la mena d'espera que fan les dones és assegurar-se que compten amb l'aprovació d'altres dones per tal de poder aprovar-se també elles mateixes.

La Sloane, una equilibrada propietària d'un restaurant, deixa que el seu marit se la miri mentre ella es folla altres homes. De tant en tant hi ha dues parelles en un llit, però normalment és ell que se la mira, en vídeo o en directe, amb un altre home. La Sloane és bonica. Mentre el seu marit se la mira follant-se altres homes, una envejable franja de l'oceà fa escuma davant de la finestra del dormitori. Carretera avall pasturen unes ovelles Cotswold del color de la civada. Una amiga meva que creia que el *ménage à trois* era sòrdid i gairebé menyspreable, dins del context d'un grup de *swingers* que vaig conèixer a Cleveland, va trobar que la història de la Sloane era aclaridora, autèntica, propera. I que aquesta proximitat és el que ens impulsa a sentir-hi empatia.

Penso en el fet de ser filla d'una dona que deixava que un home es masturbés cada dia mentre se la mirava, i penso en totes les coses que he permès que em fessin a mi, potser no tan ofensives, però no tan diferents en l'esquema general de les coses. Després reflexiono sobre quant he esperat dels homes. Sobre quant del que he volgut era el que volia de mi mateixa, fins i tot d'altres dones; sobre quant del que creia que volia d'un amant provenia del que necessitava de la meva mare. Perquè, en moltes de les històries que he sentit, són les dones les que tenen un dependència més gran d'altres dones que la que en tenen els homes. Nosaltres podem fer-nos sentir les unes a les altres que no tenim gràcia i que som promíscues, brutes, gens estimades i gens boniques. Al final, tot plegat es redueix a la por. Els homes ens atemoreixen, altres dones ens atemoreixen, i de vegades ens amoïna tant el que ens espanta que ens esperem a estar soles per tenir un orgasme. I fem veure que desitgem

coses que no desitgem perquè no volem que ningú s'adoni que no tenim el que ens fa falta.

A la meua mare no l'atemorien els homes. El que l'espantava era la pobresa. I em va explicar una altra història; encara que no recordo les circumstàncies precises de com ho va fer, sé que no em va fer seure prèviament. No me la va deixar anar entre galetes d'aigua i vi rosat. És molt més probable que fos a base de Marlboro a la taula de la cuina, amb totes les finestres tancades i el gos parpellejant als nostres peus per culpa del fum. Potser al mateix temps estava fregant el vidre de la taula.

Era una història sobre un home cruel amb el qual s'havia estat veient just abans de conèixer el meu pare. La mare feia anar una sèrie de paraules que m'intrigaven i m'espantaven. *Cruel* n'era una.

Quan era petita, va ser molt pobra, i pixava en un pot i es fregava les pigues amb orina perquè li havien dit que les aclaria. Vivia en una sola habitació amb les seves dues germanes i els seus pares. La pluja traspassava el sostre i li queia a la cara mentre dormia. Es va passar gairebé dos anys en un sanatori per a tuberculosos. No la va visitar ningú, perquè ningú es podia permetre aquell desplaçament. El seu pare era un alcohòlic que treballava a les vinyes. Se li va morir un germanet abans que complís un any.

Al final se'n va sortir, i va poder marxar d'allà cap a la ciutat, però just abans, a començaments de febrer, la seva mare es va posar malalta. Càncer d'estómac. La van admetre a l'hospital local, d'on no en sortia ningú. Una nit que va caure una tempesta de neu, amb l'aiguaneu que impactava contra les llambordes del terra, la mare era amb aquell home cruel quan es va assabentar que la seva mare s'estava morint i que al matí ja no hi seria. Quan aquell home cruel la portava en cotxe cap a l'hospital travessant la tempesta,

es van embrancar en una baralla terrible. La mare no me'n va donar detalls, però em va dir que ella va acabar en un voral ple de grava, sota la forta nevada i la nit fosca que se li tirava al damunt. Va veure com desapareixien els intermitents i com per aquella carretera glaçada no hi passaven més cotxes. Finalment, no va poder arribar a temps fins al llit de la seva mare.

Encara no sé del cert què volia dir, en aquell context, la paraula *cruel*. No sé si aquell home picava la meva mare, o si l'agredia sexualment. Sempre he assumit que la crueltat, al seu món, implicava alguna mena d'amenaça sexual. En les meves elucubracions més gòtiques, me l'imagino intentant fotre un clau la nit que la meva àvia s'estava morint. Me l'imagino intentant mossegar-la. Però el que la dominava no era aquell home cruel, sinó la por de la pobresa. No poder trucar a un taxi perquè la portés fins a l'hospital. La seva incapacitat personal. La manca absoluta de mitjans.

Més o menys un any després que morís el meu pare, quan vam poder passar tot un dia sense plorar, ella em va demanar que li ensenyés com fer servir Internet. No havia utilitzat mai un ordinador. I li van fer falta un parell de minuts dolorosos per escriure una sola frase.

Només digue'm què és el que vols, li vaig dir, cap al final d'aquell dia que ens vam passar davant de la pantalla. Totes dues ens sentíem frustrades.

No puc, em va contestar. És una cosa que cal que faci tota sola.

I què és?, li vaig preguntar. Jo ja havia vist tot, d'ella, totes les seves factures, totes les seves notes, fins i tot aquella escrita a mà que volia que jo trobés si es moria de cop i volta.

Vull buscar coses sobre un home, em va dir en veu baixa. Sobre un home que vaig conèixer abans del teu pare.

Em vaig quedar esbalaïda, fins i tot ferida. Jo volia que la mare fos la vídua del meu pare a temps complet. Volia que la meva idea dels meus pares es mantingués intacta, fins i tot després de la mort, fins i tot a costa de la felicitat de la meva pròpia mare. No en volia saber res, del desig de la meva mare.

Aquell tercer home, el propietari d'un gran imperi de joieria, se l'havia estimada tant que havia anat fins a l'església a intentar aturar el casament dels meus pares mentre s'estava celebrant. Feia molt de temps m'havia donat un collaret de robins i diamants que em va semblar que me l'estava regalant per encobrir fins a quin punt se l'estimava. Li vaig dir que intentés apanyar-se amb l'ordinador tota sola, però abans que ho pogués fer es va posar malalta.

Penso en la sexualitat de la mare i com la practicava només de tant en tant. En les petites coses, en com es maquillava abans de sortir de casa o d'obrir-ne la porta. A mi sempre em va semblar que era una força o bé una debilitat, però mai que fos el seu cor que bategava. Si n'estava, d'equivocada.

Encara ara em pregunto com una dona podia haver permès que un home es masturbés darrere d'ella durant tants dies. Em pregunto si plorava de nits. Potser fins i tot plorava per aquell vell solitari. Són els matisos del desig els que contenen la veritat sobre qui som en els moments en què no processem les coses. I jo em proposo registrar l'ardor i la fiblada del deler de les dones perquè els homes i altres dones les puguin entendre una mica més abans de condemnar-les. Perquè els moments més quotidians de les nostres vides són els que continuaran per sempre, els que ens diran qui som i qui són els nostres veïns i les nostres mares, i els que ens demostraran que érem massa diligents a l'hora de pensar que no s'assemblaven gens a nosaltres. Aquesta és la història de tres dones.